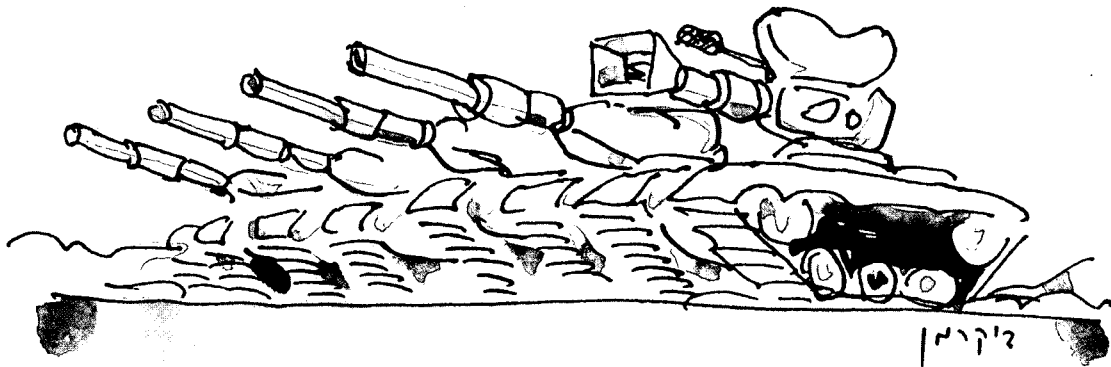
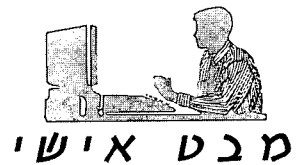

מי מפחד ממצלמות?

זירת המלחמה העיקרית בשטחים היא היום הטלוויזיה, ובה נחל צה"ל תבוסות מכאיבות. גדוד המפעיל 500 מצלמות וידיאו עשוי לשנות את המצב

מורכבות הלחימה שבה נתונים חיילי צה"ל לא תצולם ולא תסופר, אלא אם צה"ל עצמו יכיר בנשק החדש, שעדיין אינו מוצב ביחידותיו הלוחמות: המצלמה. באחרונה אכן הודיע דובר צה"ל כי הוא מתכוון לרכוש עשר מצלמות וידיאו ולצייד בהן את היחידות בשטח כדי להביא את הזווית הישראלית של ההתרחשויות. בחצי התנצלות הסבירו מפקדים אחרים כי "זה כמובן לא העיקר".

בפסגת המדינות הערביות בקהיר עמד יו"ר הרשות הפלשתינית על הבמה ודיווח לעולם כי במהומות אוקטובר נהרגו 193 פלשתינים. למחרת פורסם בעיתונות כי נתוני הסהר האדום הפלשתיני מצביעים על 106 הרוגים. הארגון הפלשתיני גם פירט את מספר הפצועים, שהיה אף הוא נמוך מהנתונים שהביא המנהיג הפלשתיני בפני מדינות ערב.

האם ערפאת שיקר? כן. האם ישראל עשתה שימוש בעובדה שמופצים נגדה שקרים על-ידי בכירי הרשות הפלשתינית? לא. הנה תיאור של אחד העימותים בצומת איז'יש, כפי ששמעתי מפי אחד המפקדים שפיקד על הכוחות בצומת החל מפרוץ המהומות:

"הפגנה של כמה מאות צעירים, ובהם

בצה"ל הדגישו כי בכירי הרשות מעורבים בהכנת פיגועי תופת.

אבל בכלי התקשורת בעולם לא השתקפה המציאות הזאת ולא נראתה. הוכחות להשתתפותם של בכירים פלשתינים בפיגועים נמצאות כנראה רק במסמכים מודיעיניים. אבל האירועים המתרחשים ברחוב אמורים להיות גלויים לכול. היכן הצילומים שלהם?

בפועל מתנהלת כעת מלחמה נגד מדינת ישראל, אבל מבחינת העולם הרחב מה שקורה כאן הוא בעצם מה שעורכי התמונות ותחנות השידור מראים ומדווחים לצופיהם. ובמילים אחרות: האירועים שיגיעו לצופים בעולם וישפיעו על שיקול הדעת ועל ההחלטות של ממשלותיהם הם בעצם רק אותו אחוז קטן של אירועים שנתפסו בעדשות מצלמותיהם של צוותי הצילום המקומיים והזרים.

בפועל מתנהלת כעת מלחמה נגד מדינת ישראל, אבל מבחינת העולם הרחב מה שקורה כאן הוא בעצם מה שעורכי התמונות ותחנות השידור מראים ומדווחים לצופיהם

"התלות בכלי התקשורת האלקטרוניים עושה את העולם לכפר אחד".

(מרשל מקלוהן)

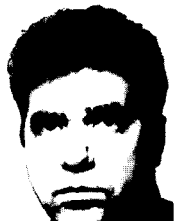
"הקורבן הראשון בכל מלחמה הוא האמת". (היראם וורן גינסון)

סא"ל (מיל') איתי לנדסברג

רק אחרי הלינץ' ברמאללה החלה מדינת ישראל להשתמש בנשק ההסברה. לוועידת הפסגה בשארם אי-שייח' הגיע צוות מסבירים מצויד בצילומי הלינץ' ובצילומים של דרשן קיצוני במסגד בעזה. זמן קצר אחר כך הוציא צה"ל גם קלטת הסברה על השימוש שעושים הפלשתינים בילדים בעימות מול החיילים הישראלים. במהלך החודש הראשון של מהומות הדמים התרחשו ברחבי איז'יש ועזה יותר מ-500 תקריות ירי. יישובים שלמים היו נתונים שעות תחת מטחים של אש נק"ל ומקלעים שנורתה משטחי הרשות הפלשתינית. כמו כן הושלכו לעבר חיילי צה"ל רימוני רסס, מטעני חבלה ובקבוקי תבערה.

מאחורי גל האלימות הזה עומדת הרשות הפלשתינית, ואנשי מודיעין

סמית' ת"ר
עורך וזמיק בטלוויזיה

ילדים, יוצאת מרמאללה כדי להתעמת בצומת עם חיילי צה"ל. הם זורקים אבנים וקצת בקבוקי תבערה, מנופפים בדגלים וצועקים. לפתע מופיעים ביניהם מספר נושאי נשק בלבוש אזרחי, כורעים בך ויורים לעבר החיילים. בבתים מעל הצומת, בפניות מוצלות, יושבים צלפים ויורים ברובי צלפים לעבר החיילים או לעבר מפקדת איו"ש. ברור שהאירוע אינו ספונטני. הוא מאורגן."

ומה מופיע למחרת בכלי התקשורת: תמונת חייל צה"ל יורה ומולו ילד זורק אבן. נושאי הנשק הפלשתינים אינם נראים – לא אלה שבין המפגינים ובוודאי שלא הצלפים.

עומדים היום במערכה, שבה יש להיבט התקשורתי ולדימוי העולמי משקל גדול יותר מאשר לעוצמת האש בשדה הקרב. צה"ל כצבא לא עומד כרגע במבחן מבצעי של ממש כפי שעמד במלחמת יום הכיפורים. שדות התעופה לא הופצצו באירועי השבועות האחרונים, מוצבים לא הופגזו ושיירות לא נקלעו למארבי שריון.

אומנם חיילים ושוטרי משמר הגבול נקלעו ללחימה אינטנסיבית בנצרים, ברפיח ובקבר יוסף, אבל האיום המרכזי על מדינת ישראל לא היה צבאי אלא תדמיתי. בתוך ימים ספורים הצליחו הפלשתינים להרוס את דימויה של ישראל ממדינה שוחרת שלום

שבועיים אחר כך, כשצה"ל העלה טנקים לעמדות, כבר הופיעו בשידורי הטלוויזיה הזרים טנקים מול זורקי האבנים. התסכול בקרב החיילים גדול, שכן הם מוצגים כהורגי ילדים. כלי התקשורת מציגים אלה לצד אלה תמונות של הלוויות בערי הגדה ותמונות של חיילים יורים. גם לתמונת הילד שנורה בצומת נצרים הוצמדה לאחר כשבוע תמונה של חייל צה"ל יורה – תמונה שנלקחה ממקום אחר וחבורה בעריכה גסה לאירוע. עד עתה לא לגמרי ברור מכדוריו של מי מת אותו ילד. בהלוויות נטען תמיד שההרוגים הם מפגינים שנורו בידי חיילים. העובדה שרבים מהם היו נושאי נשק שנהרגו תוך כדי לחימה כמובן אינה זוכה לציון כלשהו.

ברור שצה"ל בפרט ומדינת ישראל בכלל

רחשויות. את החומר המצולם היו מפקדי הגדוד הזה אוספים בכל יום, צופים בו, מתרגמים אותו מבחינת רצף האירועים ומשתמשים בו למטרה שהציבה לעצמה מדינת ישראל: לחשוף את האמת על המתרחש בעימות עם הפלשתינים. את החומר המצולם הגולמי אפשר היה להעביר לתחנות השידור הזרות עם הסבר קצר על המקומות שבהם צולם ועל מהות האירועים המצולמים בהתאם לדיוחי הכוחות. את החומר הגולמי גם ניתן היה לערוך להכנת סרטי הסברה.

גם אמצעי הצילום האחרים שעומדים לרשות יחידות צה"ל יכולים היו להצטרף למשימה החשובה של חשיפת האמת. אמצעים אלה היו יכולים להביא, למשל, תמונות של שוטרים פלשתינים יורים ביום ובלילה ושל אנשי תנזים היורים לעבר חיילים מתוך המון מפגינים צעירים. אלה תמונות ששום תחנת טלוויזיה אינה יכולה להביא, לא רק משום שאין לה אמצעים טכניים לכך, אלא משום שהיא אינה יכולה להתחרות בפריסה הרחבה של הצבא.

התחושה היא שצה"ל נרתע מהכנסה מסיבית של מצלמות ליחידותיו. אולי בגלל המחיר הכרוך בכך, ואין הכוונה למחיר הכספי. מצלמות וידיאו חושפת חולשות, מחדלים, טעויות וכישלונות – כפי שהומחש בסרט הצילום של הפעולה הכושלת שביצעה סיירת דובדבן בכפר עצירה אישימאליה. נכון, חשיפת כישלונות היא מביכה, אבל נדמה שאצלנו הפחד מפני מחיר החשיפה משכיח את הרווחים שיכולה להניב חשיפה מתוכננת, מאורגנת ויעילה.

לא צריך לפחד ממצלמות. צריך ללמוד היטב כיצד להשתמש בהן ולדאוג לפריסתן בכל הזירות הרלוונטיות. כלי התקשורת בעולם עלולים להפגין חשדנות כלפי צילומים המופקים על-ידי הצבא. אך עיתונאים עשויים להתגבר על החשד הטבעי ולהיעזר בחומר שיצלם הצבא, אם התיעוד יהיה נאמן לעובדות, לא תתבצע עריכה מגמתית, ולא יהיה שימוש שקרי בחומר המצולם.

למחרת מלחמה, הטובחת ללא רחם באזרחים חסרי ישע. במילים אחרות: התעמולה הפלשתינית הצליחה לפגוע קשות במעמדה הבינלאומי של ישראל, בלי שזו השכיחה להתגונן כראוי. העולם הסתכל עלינו דרך עדשות המצלמות (למעשה אין כיום עיניים אחרות) והעדשות האלה היו ברובן פלשתיניות. אבל זו אינה גזרה משמיים: מצלמות אפשר לקנות, והן הרבה יותר זולות מטנק "מרכבה" או ממסוק תקיפה.

נתאר לעצמנו שבצה"ל היה גדוד של צלמי טלוויזיה, המצויד ב-500 מצלמות, ושלכל מצלמה היה מוצמד צוות של שני אנשים: צלם ומקליט. עם פרוץ המהומות הם היו מתפזרים בכל מוקדי החיכוך, ותפקידם היה לאסוף עדויות מצולמות על ההת-

